
PRESENTACIÓ

Xavier Olivera Betrán, professor d'Història i sistemes de l'EF i l'esport, professor de bàsquet de l'INEFC, centre de Lleida

El dossier d'aquest número el dediquem a Josep Maria Cagigal Gutiérrez, el major intel·lectual i erudit de l'educació física i l'esport que ha donat aquest país. Ara, en el tercer aniversari del seu fatal desenllaç, *Apunts, Educació Física* vol retre-li d'aquesta manera un homenatge i donar a conèixer la seva tasca professional, les seves inquietuds i la seva personalitat.

Per acostar-se a Cagigal cal fer-ho sota tres vessants: com a erudit i estudiós en el camp humanístic, pel que fa a la seva activitat institucional i com a home.

Tocant el primer vessant, Josep Maria és un home conegudíssim en l'àmbit físic esportiu tant a nivell nacional com internacional: home amb una sòlida formació intel·lectual i humanística: sensibilitzat pels problemes del seu temps: coneixedor profund dels nous corrents en ciències socials: preocupat per l'educació integral del ser humà era sobretot un educador que va prendre part decisiva en la recuperació de l'educació física com a part substancial de l'educació. Aquest fou el seu gran objectiu, al costat del de la humanització de l'esport la involució festa del qual, afligit per tot un munt de problemes: violència, xovinisme, hipercompetitivitat, mercantilització, etcètera, fou freqüentment abordada a través dels seus articles, conferències i llibres. En efecte, sempre advocà a fi que no se'n perdés el caràcter de joc, concepte que sempre el va seduir.

La trajectòria institucional de Josep Maria és rica i variada. Així, en 1966 va impulsar la creació de l'INEF de Madrid, i en fou nomenat director, càrrec que va ocupar fins a 1971. En 1968 fou elegit president de l'AIESEP (Associació Internacional d'Escoles Superiors d'Educació Física) i, com a tal, fou l'organitzador de congressos sobre la formació dels alumnes de les escoles superiors, així com de l'organització dels estudis de tercer cicle —doctorat— per a llicenciats en educació física. El 1970 és nomenat vicepresident de la FIEP (Federació Internacional d'Educació Física) i a través de conferències, articles, col·loquis i altres activitats, va divulgar arreu del món, de forma magistral, la necessitat de l'educació física a la nostra societat per aconseguir una major qualitat i harmonia de vida. D'altra banda, ostentà diversos càrrecs en institucions nacionals i internacionals

olímpiques, en les quals va desenvolupar un intens paper en la defensa dels ideals olímpics en el camp de l'esport d'alta competició.

Vaig tenir l'ocasió de conèixer Josep Maria Cagigal en diferents facetes: com a alumne a l'INEF en l'assignatura de Teoria de l'activitat física, com conferenciant i escriptor, i com a company, ja que vàrem coincidir en un congrés de la FIEP a Olímpia, el bressol de l'Olimpisme.

En totes tres facetes era possible d'observar alguna cosa comuna: la seva enorme humanitat. Era un home senzill, humil noble en els seus plantejaments i en la seva actuació, amb un poder de convicció tan gran que realment seduïa. Hi utilitzava una vasta erudició, un lèxic acurat, una sintaxi coherent i una presentació impecable que a poc a poc t'acostaven de forma elegant i inapel·lable vers el seu missatge: eren aquestes les seves armes, i amb elles adornava aqueixa personalitat coneguda i alhora singular.

En el present treball, presentem una acurada recopilació bibliogràfica de la seva obra —llibres, articles, documents— a càrrec d'Anna Rom, i hem considerat oportú de seleccionar, entre els seus múltiples treballs, la lliçó inaugural del curs 1981-82 a l'INEF de Barcelona, amb el títol "Entorn a l'educació pel moviment. Apunt antropològic". Es tracta d'un document veritablement representatiu del pensament i la filosofia cagigalians.

D'altra banda, hem demanat la col·laboració de dos companys que participen de la seva mateixa filosofia: Julio Legido, qui ha realitzat un treball sobre "Incidència en el desenvolupament de l'EF", en el qual sens posa de manifest la importància fonamental de Josep Maria en el camp docent, divulgatiu i institucional al nostre país. Santiago Coca ens presenta un treball crític sobre el pensament del nostre autor, en el qual ressalta amb claredat la ideologia cagigaliana en perfecta simbiosi de coherència i harmonia amb les activitats que paral·lelament va desenvolupar, a través d'un fil conductor que fou una constant a la seva vida: l'educació física.

Donem a conèixer, per últim, una sèrie de conferències que sota el títol "Invitació a la lectura de Cagigal" foren impartides a l'INEF de Barcelona arran de la seva mort.

***José María Cagigal va rebre, el 1971,
el premi Noel Baker, concedit per la UNESCO
i considerat el Nobel de la filosofia
i la teoria de l'esport***

Brindis amb el seu pare amb aquest motiu, Menjador olímpic, INEF Madrid

---

Jesús Galilea ens hi introdueix en la persona i en el seu itinerari intel·lectual; Milagros García ens parla de la seva contribució en el camp de la teoria de l'activitat física; Joan Antoni Prat i Eusebi Esparza realitzen un altre estudi sobre la seva contribució a una pedagogia de l'educació física i l'esport, i, finalment, Josep Roca i Núria Puig fan un estudi aproximatiu de l'aportació cagigaliana a les ciències auxiliars de l'educació física i l'esport.

A través d'aquest dossier hem intentat d'analitzar des de diverses perspectives la personalitat, l'obra i la filosofia d'aquest home més reconegut a l'exterior —a on, per altra part, hi ha més sensibilitat envers els problemes que ell va abordar— que no pas al nostre país, i que va contribuir de forma notable i personalíssima a donar una imatge del nostre àmbit que no corresponia pas a la realitat. Serveixi aquest treball com a petit homenatge a la seva gran tasca en aquest tercer aniversari del seu òbit.